

NOTAT

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Landbrug
J.nr. 2021-662
Den 16. marts 2021

Bilag 20 – opsamling på teknisk spor 1 (lavbund)

Baggrund

Der er i perioden 5.-26. februar afholdt fem tekniske møder om kulstofrige lavbundsjord (lavbundsjord). De fem møder har omhandlet nedenstående tematikker, hvortil der er udleveret en række bilag. Til alle møder er oplægsholderens præsentationer delt med mødedeltagere. Præsentationerne samt bilag kan desuden tilgås [her](#). Deltagerkredsen på møderne har været fødevareministeren, miljøministeren samt landbrugs- og fødevarerordførere fra de politiske partier. Der har desuden været deltagelse fra øvrige ordførere, f.eks. klimaordførere.

Tabel 1

Mødeoversigt over teknisk spor 1 (lavbund)			
Møde nr. og tema	Tidspunkt	Oplægsholdere	Udsendt baggrundsmateriale
1) Arealpotentiale og effekter	Fredag den 5. februar	Aarhus Universitet, Klimarådet samt fællesoplæg fra Landbrug og Fødevarer og Danmarks Naturfredningsforening.	Ingen.
2) Muligheder og barrierer (lavbundsprojekt ved Lobæk)	Tirsdag den 9. februar	Naturstyrelsen, Landbrugsstyrelsen og Tønder Kommune.	Bilag 4: Lavbundsprojekter Bilag 5: Barrierer for udtagning af kulstofrige lavbundsjord Bilag 6: Faktaark lavbundsprojekt Lobæk ved Øbjerg
3) Multifunktionel arealanvendelse	Fredag den 12. februar	Collective Impact, Miljøstyrelsen og Landbrugsstyrelsen.	Bilag 7: Tabeloversigt over ordninger og tilskudsmuligheder Bilag 8: Faktaark multifunktionel jordfordeling
4) Finansiering	Mandag den 22. februar	Aarhus Universitet, Klimarådet samt fællesoplæg fra Landbrug og Fødevarer og Danmarks Naturfredningsforening.	Ingen.
5) Opsamling og øvrige udtagningsordninger	Fredag den 26. februar	Fødevareministeriet.	Ingen.

Kilde: Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

I de følgende afsnit opsummeres kortfattet de informationer, der er præsenteret eller efterspurgt i forbindelse med de tekniske møder eller ved skriftlig anmodning fra ordførerne.

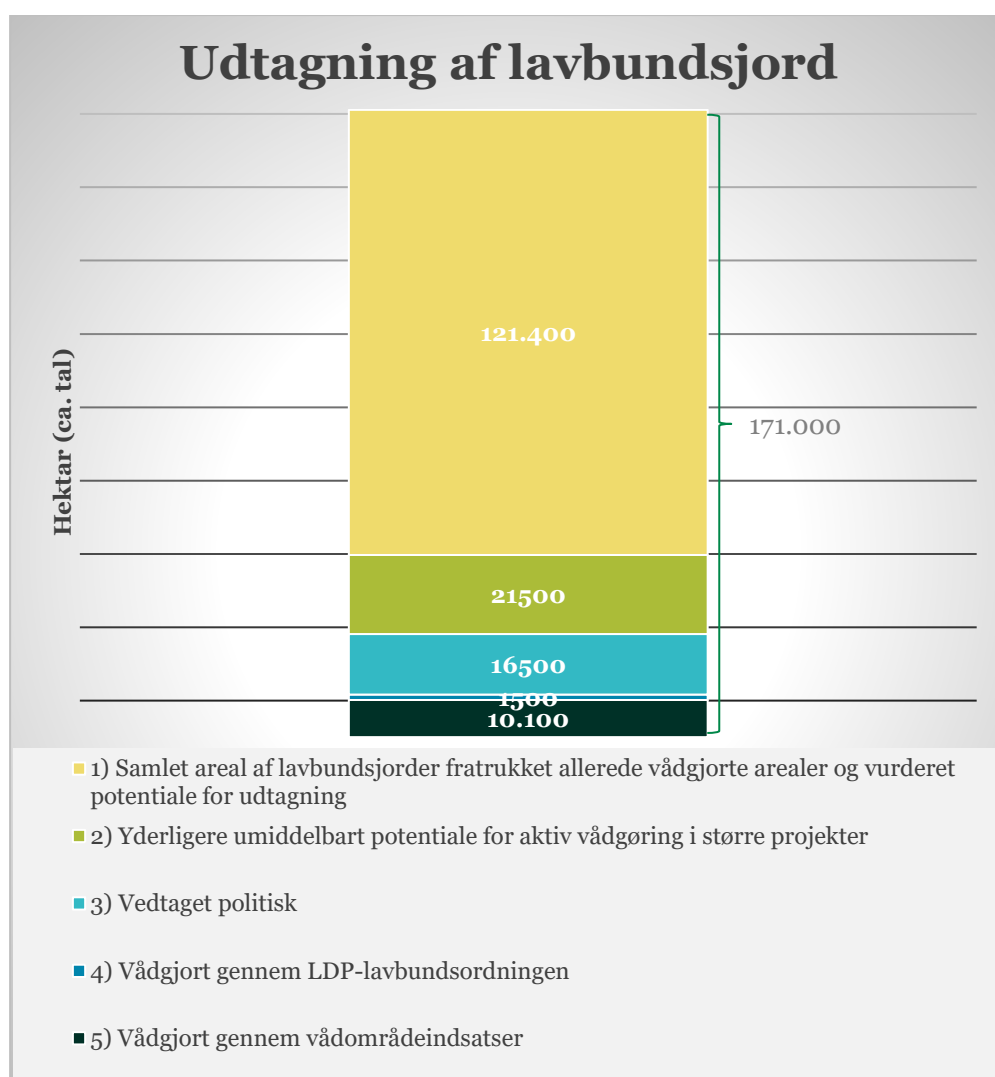
1) Arealpotentiale og effekter

Der er på mødet den 5. februar konstateret forskellige vurderinger af det mulige potentiale for udtagning af lavbundsjord. Klimarådet peger på, at potentialet er op mod ca. 170.000 ha, L&F samt DN mener, det er på ca. 100.000 ha, mens Aarhus Universitet peger på et mindre potentiale.

Aarhus Universitet har opgjort det samlede areal for kulstofrige landbrugsarealer til at være ca. 171.000 ha. Fødevareministeriet har i efteråret 2020 udarbejdet en analyse, der viser et umiddelbart vejledende

potentiale for aktiv udtagning i større projekter på ca. 38.000 ha kulstofrige lavbundsjord. Ved udtagning menes her aktiv udtagning, som indebærer at den naturlige vandstand genskabes i videst muligt omfang, og at der tinglyses varigt forbud mod jordbearbejdning, sprøjtning, gødskning mv. Aktiv udtagning er nødvendig for at kunne opnå høje klimaeffekter ved udtagning. Fødevareministeriets potentialevurdering hænger sammen med, at arealerne 1) skal kunne udtages uden væsentlige risici for negative sideeffekter (f.eks. fosfortab og oversvømmelse af naboarealer), 2) er beregnet ud fra en forudsætning om, at der skal være høje drivhusgasudledninger for at opnå den ønskede klimaeffekt, og at jorderne derved ikke allerede er vandlidende og 3) er beregnet ud fra en forudsætning om, at arealet skal kunne inddrages i større vådområdeprojekter (større end 10 ha). Lavbundsjordene ligger fragmenteret i landskabet, hvor ca. 14.000 hektar er fordelt på ca. 100.000 enkeltområder, som hver især er mindre end 1 hektar.

Der var blandt oplægsholderne generelt fokus på, at en ambitiøs udtagning allerede i 2030 kræver understøttende indsatser som f.eks. udtagningskonsulenter, afgifter og en taskforce og/eller et koordinationsforum. Derudover blev der fremsat forskellige forslag til at øge arealpotentialet, som f.eks. støtte til afværgeforanstaltninger, eller enkle udtagningsordninger målrettet mindre arealer ejet af en enkelt lodsejer. Aarhus Universitet fremførte desuden, at det eksisterende kortgrundlag formentlig ikke er tilstrækkeligt som afgiftsgrundlag. Det bemærkes, at ekspertgruppen for grøn skattereform i 2022 vil komme med deres vurdering af fordele og ulemper ved hhv. en afgifts- og/eller reguleringsmodel. Nedenstående figur viser omfanget af allerede udtagne lavbundsarealer i forhold til det samlede lavbundsareal.

Klimaeffekter

De ca. 171.000 ha lavbundsjordder omfatter landbrugsarealer med et højt kulstofindhold (over 6 procent). Såfremt vandstanden hæves fuldt ud, vil der kunne opnås en klimaeffekt på ca. 10-40 ton CO₂-ækv. pr. ha¹, afhængig af tidligere arealanvendelse, jordernes kulstofindhold og arealernes tidligere dræningstilstand. Den potentielle klimaeffekt på ca. 10-40 ton CO₂-ækv. pr. ha. tager udgangspunkt i emissionsfaktorerne for kulstofrige jorder.

Der er konstateret forskellige tilgange til beregning af reduktionspotentialer for udtagning af lavbundsjordder. F.eks. tager Klimarådet i deres beregninger af reduktionspotentialet udgangspunkt i det samlede areal og de samlede emissioner, mens Fødevareministeriet anvender en erfaringsbaseret tilgang. Erfaringerne har bl.a. vist at det i forbindelse med den gældende LDP-lavbundsordning ikke er muligt at isolere vandstandshævningen alene til de kulstofrige lavbundsjordder ved vådområdeprojekter. I den nuværende lavbundsordning under landdistriktsprogrammet tillades op til 25 procent projektareal, som ikke er lavbundsjord. Dette er baggrunden for, at Fødevareministeriet tillægger nødvendige randarealer i beregninger af arealpotentialet. Erfaringer viser også, at det er vanskeligt at sikre, at vandstanden hæves helt til jordoverfladen inden for hele afgrænsningen af et projekt. De områder med kulstofrig jord, der fortsat vil være delvist drænet, vil således fortsat udlede CO₂. På baggrund af erfaringerne anslår Fødevareministeriet en forventet klimaeffekt på 15 ton CO₂-ækv. pr. projekthehtar pr. år ved vådgøring af arealerne baseret på den nuværende viden.

Nedenstående tabel illustrerer de forskellige tilgange i til beregning af reduktionspotentialer.

Tabel 2

Reduktionspotentialer for udtagning af lavbundsjordder					
	Udgangspunkt	Udgangspunkt for umiddelbart arealpotentialer for aktiv vådgøring	Areal (ca. tal)	Effekt per hektar (CO ₂ -ækv. pr. år. pr. ha)	Aktuelt reduktionspotentialer (CO ₂ -ækv. pr. år.)
Klimarådet	AU's data	Samlet identificerede lavbundsareal	170.000 ha	10-40 ton	4,1 mio. ton
Klimapartnerskabet for fødevarer- og landbrugssektoren	AU's data før arealkorrektion	Samlet identificerede areal før arealkorrektion	108.000 ha	Gns. ca. 28 ton*	3,1 mio. ton
Landbrug og Fødevarer	Klimapartnerskabet for fødevarer- og landbrugssektoren	-	100.000 ha	-	Ca. 3 mio. ton
Danmarks Naturfredningsforening	Klimarådet	-	170.000 ha heraf 100.000 ha her og nu	-	4,1 mio. ton
Fødevareministeriet	AU's data koblet med praktiske erfaringer	Samlet identificerede lavbundsareal, fratrukket arealer med risici for negative sideeffekter, vandlidende og fragmenterede arealer	50.500 ha projektarealer heraf 38.000 ha lavbundsjordder	15 ton pr. projekthehtar	0,8 mio. ton

Anm.: Overslagsberegning baseret på Klimapartnerskabets to anbefalinger om udtag af hhv. 47.400 ha og 60.600 ha

Kilde: Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, Klimapartnerskabet, DN's Klimaplan,

<https://www.ft.dk/samling/20201/almindel/MOF/bilag/97/2275274.pdf> og Klimarådet nov. 2020 ("Kulstofrige lavbundsjordder - Forslag til ny model for effektiv regulering og vådlægning").

¹ Olesen et al. (2018): Virkemidler til reduktion af klimagasser i landbruget. Aarhus Universitet. DCA – Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug. DCA rapport nr. 130.

2) Muligheder og barrierer – erfaringer og ordninger

På mødet den 9. februar gennemgik Naturstyrelsen, Landbrugsstyrelsen og Tønder kommune et konkret lavbundsprojekt ved Lobæk i Tønder kommune. For oplysninger om det konkrete projekt henvises til bilag 6.

Elementer og omkostninger i lavbundsprojekter

Gennemførelse af lavbundsprojekter indebærer omkostninger til bl.a. anlægsaktiviteter og eventuelle afværgeforanstaltninger, lodsejerkompensation og/eller jordfordeling og køb/salg af projektjord, samt udgifter til løn, konsulentbistand, mødeudgifter og omkostninger forbundet med tinglysning af servitutter mv. Fødevareministeriet vurderer, på baggrund af erfaringer fra vådområde- og lavbundsordningerne, at projekterne i gennemsnit koster ca. 133.000 kr. pr. ha projektareal. Denne pris indebærer udgifter til projektledelse, men ikke administration af selve ordningen. De enkelte elementer af denne omkostning fremgår i bilag 781 (MOF alm. del) [her](#). Det er generelt forventningen, at omkostninger forbundet med undersøgelser og anlæg vil udgøre en højere procentvis andel ved mindre projekter, og at behovet for afværgeforanstaltninger kan tiltage, hvis der fremadrettet skal udtages en større andel af det samlede lavbundsareal, herunder flere små arealer. En væsentlig forøgelse af lavbundsindsatsen vurderes på sigt at kunne medføre variationer og forskydninger i fordelingen af projektomkostningerne.

Kendte barrierer for udtagning

Projekterfaringer har vist, at risici for tab af fosfor fra projektarealerne og forringelse af afvandingsforhold på naboarealer, når vandstanden hæves, kan betyde, at projekter ikke kan gennemføres. Barriererne kan i nogen udstrækning imødegås ved brug af afværgeforanstaltninger, f.eks. etablering af diger mod naboarealer, hævnning af adgangsveje mv. Omkostningerne til afværgeforanstaltninger vil variere afhængig af hvilken type foranstaltning, der er nødvendig, og af i hvilket omfang, de er nødvendige for projekttrealisering.

Eksisterende lavbundsordninger eller tilskudsmuligheder

Der eksisterer tre statsligt administrerede lavbundsordninger eller tilskudsmuligheder til udtagning af lavbundsjorder.

- Lavbundsordning under landdistriktsprogrammet – Landbrugsstyrelsen – primært EU-finansieret
- Klima-lavbundsordning – Miljøstyrelsen – nationalt finansieret (Finanslov 2020)
- Projektindsats – Naturstyrelsen – nationalt finansieret (Finanslov 2020)

De tre ordninger tilbyder forskellige muligheder for lodsejere, kommuner og fonde til at få udtaget lavbundsjorder af drift, og de har fokus på forskellige projekttyper. Eksempelvis tilbydes der jordfordeling i lavbundsordningen under landdistriktsprogrammet og i Naturstyrelsens projektindsats, mens Miljøstyrelsens tilskudsordning tilbyder udtagning uden jordfordeling til lodsejere, der ønsker at beholde arealet efter vådlægning.

Lavbundsordningen under landdistriktsprogrammet har i perioden 2015-2020 givet tilskud til i alt 2161 hektar. Projekterne har været af varierende størrelse. Det mindste gennemførte projekt er på ca. 16 hektar og det største på ca. 383 hektar. Lavbundsordningen har i dag ingen nedre eller øvre grænse for krav til projekttørrelser. De to nye, nationalt finansierede lavbundsindsatser blev vedtaget i december 2020. Miljøstyrelsen har netop åbnet for den første ansøgningsrunde, og Naturstyrelsen er i gang med at opdyrke projekter. For yderligere oplysninger om muligheder og krav til lavbundsprojekter henvises til vedlagte bilag 7: tabeloversigt over ordninger og tilskudsmuligheder.

Fødevareministeriet og Miljøministeriet samarbejder løbende om at forbedre mulighederne for udtagning af lavbundsjorder. Dette indebærer bl.a. design af simple løsninger for lodsejere samt opbygning af ny viden. For at understøtte udtagningsindsatsen er der igangsat en lang række forskningsaktiviteter ved forskellige forskningsinstitutioner. De igangsatte forskningsaktiviteter fremgår af vedlagte bilag 23. Dertil arbejdes der under de nuværende reformforhandlinger for at landmændene kan opretholde deres arealstøtte selvom arealerne vådgøres af klimahensyn. I dag er dette muligt såfremt at projekterne implementerer natur- og vandrammedirektiverne, hvilket forventes at være tilfældet i hovedparten af projekterne. Derudover har Landbrugsstyrelsen og Miljøstyrelsen

iværksat et projekt om udvikling af et screeningsværktøj, der skal understøtte indsatsen med udtagning af lavbundsjord. Screeningsværktøjet skal som udgangspunkt udpege de lavbundsarealer, der vil generere den højeste samfundsnytte ved udtagning, og som vurderes at kunne udtages uden væsentlige risici for barrierer.

3) Multifunktionel arealanvendelse

Der er på mødet den 12. februar præsenteret forskellige erfaringer med multifunktionel arealanvendelse samt prioritering baseret på multifunktionelle hensyn. Fremtidens Bæredygtige Landskaber (Collective Impact) præsenterede erfaringerne fra pilotprojekter og præsenterede formål for og ideer til en jordreform. Derudover blev den nyetablerede nationale tilskudsordning til udtagning af lavbundsjord (klima-lavbund) i Miljøstyrelsen og den multifunktionelle jordfordelingsfond (MUFJO) præsenteret. Det blev bl.a. konstateret, at multifunktionel jordfordeling er en ganske tidskrævende proces, der til gengæld kan sikre flere gevinster ved gennemførelse af et projekt.

Multifunktionel jordfordeling

Multifunktionel jordfordeling er jordfordeling, der skal understøtte projekter, som sammentænker landbrugsproduktion med andre hensyn i det åbne land som f.eks. natur, miljø og klima. Multifunktionel jordfordeling er ikke et selvstændigt udtagingsvirkemiddel, men f.eks. lavbundsprojekter indgår som delelementer i den multifunktionelle jordfordeling.

En jordfordeling er en lovreguleret metode, hvor man gennemfører mange handler mellem flere ejendomme på samme tid og med samme skæringsdag (overtagelsesdag). Formelt sker det ved, at Jordfordelingskommissionen afsiger en kendelse, som på én gang omfatter overdragelsen af alle de arealer, der handles i jordfordelingen. For yderligere oplysninger om multifunktionel jordfordeling henvises til bilag 8.

National tilskudsordning til Klima-Lavbund

Det primære formål med Miljøstyrelsens nye tilskudsordning er udtagning af lavbundsjord for at mindske udledningen af klimagasser, hvilket sikres ved, at andelen af kulstofrig jord vægtes højt i projektprioriteringen. Med ordningen introduceres også en mere helhedsmæssig tilgang, der understøtter projekternes multifunktionelle formål. I praksis sker det ved, at projekterne prioriteres med fokus på synergi til f.eks. vandrammedirektivet, habitatdirektivet, klimatilpasning og biodiversitet. Projekterne bidrager dermed til at løfte flere natur-, miljø- og klimamål på én gang. Samtidig er det forventningen, at projektvarigheden vil være kortere end i andre ordninger, idet jordfordeling ikke indgår.

4) Finansieringsmuligheder til at understøtte udtagning af lavbundsjord

På mødet den 22. februar blev præsenteret forskellige syn på finansieringskilder til udtagning af lavbundsjord. L&F samt DN pegede på national finansiering, Klimarådet foreslog en model med auktionsbaserede tilskud med udsigt til afgift på sigt, og CONCITO skitserede rammerne for etablering af f.eks. et uafhængigt statsligt selskab eller en statslig udtagningsfond.

Udtagning af lavbundsjord vil både kunne ske gennem anvendelse af støttemuligheder under EU's fælles landbrugspolitik (CAP) eller gennem national finansiering. I de efterfølgende afsnit gennemgås væsentlige delelementer og muligheder gennem CAP-finansiering, ligesom mulighederne ved national og privat finansiering beskrives.

Kompensation for tabt indkomst via EU-midler (søjle II)

Det er obligatorisk for medlemsstater, der ønsker EU-medfinansiering til landbrugsstøtteordninger, at etablere en eller flere frivillige arealordninger vedrørende miljø- og klimavenligt landbrug. Betalinger for arealmæssige forpligtelser skal ydes pr. ha. Forpligtelser skal have en varighed på fem til syv år, men med henblik på at opnå og fastholde effekten kan der fastsættes længere varighed eller årlig forlængelse. Landmænd, der beholder jorden i forbindelse med deltagelse i et lavbundsprojekt, kan modtage kompensation for indkomsttab og ekstra omkostninger, der skyldes ophør af almindelig produktion, men ikke for et værditab som følge af f.eks. tilstandsændring. EU-medfinansieringen kan udgøre op til

80 pct. af den beregnede kompensation. Er midlerne overført fra den direkte støtte i søjle I (kaldet fleks), er støtten dog 100 pct. EU-finansieret. Forpligtelser gengives i 20-årige aftaler med årlig kompensation. Fra 2023 erstattes den nuværende støttemodel med engangskompensation, hvor landmændene får hele kompensationen udbetalt på en gang i stedet for over en 20-årig periode. For støtte til vådområder og lavbund tinglyses en servitut om, at udtagningen er permanent. Foruden kompensation til lodsejere, dækker søjle II midler forundersøgelses- og anlægsomkostninger ved projekterne.

Eco-schemes (direkte landbrugsstøtte)

Et nyt element i CAP-reformen er de såkaldte eco-schemes under den direkte støtte. Det er etårige grønne støtteordninger til gavn for miljø-, klima- og biodiversitet, som landbrugerne frivilligt kan søge. Da der er tale om etårige støtteordninger, vil effekten tilsvarende være etårig. De konkrete landbrugspraksisser som udbydes under eco-schemes, skal defineres af medlemsstaten i dennes CAP-plan. Eco-schemes skal bidrage til at fremme de specifikke EU-målsætninger inden for klima, miljø eller biodiversitet i overensstemmelse med de behov, der er identificeret i medlemsstaten. Det er muligt at anvende en betaling pr. støtteberettiget ha eller en betaling pr. dyreenhed. Landbrugere kan søge støtten til arealer, der er støtteberettigede til grundbetaling, og forpligter sig til at yde en ekstra indsats på miljø-, klima- og biodiversitetsmålsætninger. Der kan gives støtte til forpligtelser, der går ud over konditionalitet og andre relevante obligatoriske krav.

Støtten kan ydes som et tillæg til grundbetalingen, så længe der ikke stilles krav om produktion eller betingelser, der kun kan opfyldes ved dyrkning af specifikke afgrøder, grupper af afgrøder, eller om en bestemt arealtype (omdriftsjorder, permanent græs eller permanent afgrøder). Da støtten på den måde bliver produktionsuafhængig og derved kan ydes som indkomststøtte, kan den indeholde et element af incitamentsbaseret betaling. Hvis der derimod stilles krav, som direkte eller indirekte kun kan opfyldes med bestemt produktion, eller som målretter støtten mod en bestemt afgrøde eller arealtype, kan man kun kompensere for tabt indtjening eller ekstra omkostninger. Sidstnævnte svarer til måden, hvorpå kompensation beregnes i søjle II.

Omkostninger afholdt direkte af erhvervet (konditionalitet ift. EU-midler)

I den kommende reform erstattes krydsoverensstemmelse og de grønne krav af konditionalitet. Kravene i konditionalitet medfører generaliserede krav, som pålægges alle relevante støtteansøgere. Manglende overholdelse medfører reduktion i landbrugsstøtten. Når der etableres støtteordninger, skal kriterierne for at modtage støtte gå ud over konditionalitetskravene. Konditionalitet udgør baseline sammen med EU- og national lovgivning som støtteansøgeren skal leve op til, og som medlemsstaterne derved kan bygge oven på med deres målrettede indsatser. Der forventes at komme et nyt konditionalitetskrav med reformen med formål om at sikre en minimumsbeskyttelse af vådområder og tørvejorder. Kravet skal træde kraft senest 2025.

Medlemsstaten skal selv fastlægge udmøntning af en række konditionalitetskrav. Det drejer sig om krav til god landbrugs- og miljømæssig stand på landbrugsarealer (GLM). Det præcise niveau og indhold i GLM-kravene skal fastlægges under hensyn til konkrete forhold, der gør sig gældende i medlemsstaten. Der skal i den sammenhæng tages højde for, at der ikke finder en underimplementering sted. Samtidig kan kravene ikke frit øges, idet indholdet af kravene kun skal medvirke til opnåelsen af formålet med det pågældende GLM-krav. Alle valgene ifm. fastlæggelsen af GLM-krav skal således være saglige og fagligt begrundet ud fra formålet med den enkelte norm.

National finansiering

National finansiering giver generelt en større fleksibilitet i forhold til opsætning af ordninger og støttemuligheder, da man ikke skal tage hensyn til de formelle EU-krav i CAP-ordningerne. Disse omfatter bl.a. krav til finansiel planlægning, opfyldelse af fastlagte milepæle og mål og afrapporteringskrav, krav som kan være en udfordring for støtteordninger med stor kompleksitet.

Støtteordninger med flersidige formål er som udgangspunkt forbundet med større kompleksitet. Ren national finansiering giver mulighed for en mere helhedsorienteret tilgang i projekterne, hvor hvert projekt kan løfte flere natur-, miljø- og klimamål. Dog vil der i alle tilfælde skulle tages hensyn til EU's statsstøtteregele, hvormed de grundlæggende rammer for, hvad der kan gives kompensation for er de samme.

Øvrige finansieringsmuligheder

Dertil kommer muligheden for finansiering gennem Klimaskovfonden. Klimaskovfonden er en uafhængig forvaltningsenhed, der er startfinansieret af en statslig éngangsudgift på 100 mio. kr. på finansloven 2020.

5) Opsamling samt svar på ubesvarede spørgsmål

Der blev på mødet den 26. februar givet en præsentation om de kollektive kvælstofvirkemidler. Derudover er der gennem hele forløbet stillet en række spørgsmål, som besvares i nedenstående.

Ammoniakfølsom natur

Der er spurgt til spørgsmålet om ammoniakfølsom natur. Det vurderes generelt, at det vil være en begrænset del af de potentielle lavbundsarealer, der med tiden vil kunne udvikle sig til ammoniakfølsom natur, da de fleste lavtliggende naturarealer i et vist omfang vil opsamle kvælstof fra naboarealer, der fortsat er i omdrift. Der henvises derudover til [svar](#) på spørgsmål nr. 669 (MOF alm. del)

Braklægning

Der er spurgt til omfanget af braklægning i 1993-1994. Dataudtræk fra Danmarks Statistik viser, at der i 1993-1995 var ca. 215.000 ha braklagte arealer. Der henvises i øvrigt til [svar](#) på spørgsmål nr. S 677 fra november 2003. Braklægning eller lignende indsatser på lavbundsarealer kan fungere som forberedende indsats til en eventuel senere vådgøring f.eks. ved udpining af fosfor.

Andel af lavbundsjord i kommuner

Der er spurgt til fordelingen af lavbundsarealer på kommuner. 50 procent af de kulstofrige lavbundsjord er ligger i 12 kommuner, især Nordjylland. 80 procent af de kulstofrige lavbundsjord er ligger i 29 kommuner. For den præcise fordeling henvises til bilag 21.

Statslig ejerskab af lavbundsjord

Der er spurgt til hvor meget lavbundsjord staten ejer. Der henvises til [svar](#) på spørgsmål nr. 272 (KEF alm. del) stillet 27. februar 2020.

Natur- og biodiversitetseffekter af udtagning af lavbundsjord

Fødevareministeriet kan i øvrigt oplyse, at udtagning af kulstofrige landbrugsjord indebærer en række positive synergieffekter herunder ift. natur og biodiversitet. I bilag 22 beskrives den overordnede forventede påvirkning af biodiversitet ved udtagning af kulstofrige landbrugsjord.